

არაოფიციალური თარგმანი

სტრასბურგი, 2007 წლის 23 ნოემბერი

ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭო (CCJE)

დასკვნა #10 (2007)

ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის საყურადღებოდ

მართლმსაჯულების საბჭო საზოგადოების
სამსახურში

მიღებულია CCJE-ს მე-8 სხდომაზე
(სტრასბურგი, 2007 წლის 21-23 ნოემბერი)

შინაარსი

I. შესავალი

II. ზოგადი მისია: მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობისა და კანონის უზენაესობის დაცვა

III. წევრობა: დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულების საბჭოს ოპტიმალური ფუნქციონირების უზრუნველყოფა

III. A. მოსამართლეთა უმრავლესობისაგან შემდგარი მართლმსაჯულების საბჭო III. B. წევრთა კვალიფიკაცია

III. C. არჩევის მეთოდები

III. C. 1. მოსამართლე წევრების არჩევა III.

C. 2. არამოსამართლე წევრების არჩევა

III. C. 3. თავმჯდომარის არჩევა

III. D. წევრთა რაოდენობა და მათი მანდატის ხანგრძლივობა III. E. წევრთა სტატუსი

IV. რესურსები (დაფინანსების, პერსონალის და ტექნიკური ექსპერტიზის უზრუნველყოფა) და მართლმსაჯულების საბჭოს ლეგიტიმური გადაწყვეტილებები

IV. A. ბიუჯეტი და აპარატი

IV. B. მართლმსაჯულების საბჭოს გადაწყვეტილებები

IV. C. ტექნიკური ექსპერტიზა

V. ფართო უფლებამოსილებები მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობისა და ეფექტურობის უზრუნველსაყოფად

V. A. მოსამართლეების შერჩევა, დანიშვნა და დაწინაურება

V. B. მოსამართლეების პროფესიული შეფასება

V. C. მოსამართლეების ეთიკა და დისციპლინა

V. C. 1. ეთიკა

V. C. 2. დისციპლინა

V. D. მოსამართლეთა ტრენინგი

V. D. 1. საწყისი ტრენინგი

V. D. 2. განგრძობადი

ტრენინგი V. E. მართლმსაჯულების ბიუჯეტი

V. F. სასამართლოს ადმინისტრირება და

მენეჯმენტი V. G. მართლმსაჯულების იმიჯის დაცვა

V. H. ხელისუფლების სხვა შტოებისათვის მოსაზრებების მიწოდების

შესაძლებლობა V. I. თანამშრომლობითი აქტივობები სხვა ორგანოებთან ეროვნულ, ევროპულ და საერთაშორისო დონეზე

VI. მართლმსაჯულების საბჭო სასამართლოს ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის სამსახურში

რეკომენდაციებისა და დასკვნების შეჯამება

I. შესავალი

1. 2007 წელს ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტმა დაავალა ევროპულ მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს (CCJE), მართლმსაჯულების საბჭოს ან სხვა ექვივალენტური ორგანოს, როგორც კანონის უზენაესობით მართული სახელმწიფოს მიერ საკანონმდებლო, აღმასრულებელ და სასამართლო ხელისუფლებას შორის ბალანსის მიღწევის ძირითადი ელემენტის, როლისა და სტრუქტურის შესახებ მოსაზრების მომზადება.

2. ევროპული სისტემების მრავალფეროვნება ასახულია სახელმწიფოების მიერ გაკეთებულ არჩევანსა და მოსამართლეთა დამოუკიდებლობის დაცვაზე პასუხისმგებელი ორგანოების სახელით გამართულ დისკუსიებში. მოცემული მოსაზრების კითხვის ხელშესაწყობად, CCJE-მ გადაწყვიტა ტექსტში გამოიყენოს ერთიანი ტერმინი „მართლმსაჯულების საბჭო“².

3. მითითების პირობების შესაბამისად, CCJE-მ გაითვალისწინა ევროპაში მოსამართლეების გლობალური სამოქმედო გეგმის ჩარჩოში³ აღნიშნული შემდეგი მოსაზრებები:

- საკონსტიტუციო, საკანონმდებლო და ინსტიტუციურ დონეზე წევრ სახელმწიფოებში სამოსამართლო დამოუკიდებლობის გარანტიების პატივისცემა (იხ. სამოქმედო გეგმის ნაწილი I (a), (b), (c) და (d));
- მოსამართლეების კარიერის მენეჯმენტზე პასუხისმგებელი, საკანონმდებლო ან/და აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოებისაგან დამოუკიდებელი ორგანოების დაფუძნება ან გაძლიერება (იხ. სამოქმედო გეგმის ნაწილი I (e)).

4. ამ მოსაზრების ძირითადი მიზანია განსაზღვროს მთავარი ელემენტები მართლმსაჯულების საბჭოს ზოგად მისიასთან, შემადგენლობასთან და ფუნქციებთან მიმართებით, დემოკრატიის გაძლიერებისა და მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობის დაცვის ხედვით. მოსაზრება არ წარმოადგენს მართლმსაჯულების საბჭოს შემადგენლობისა და ფუნქციების მიმართ მოქმედი პრინციპების დეტალურ აღწერას. ასევე, იგი არ ქმნის ერთადერთ მოდელს ევროპაში მოქმედი მართლმსაჯულების საბჭოებისათვის.

5. მართლმსაჯულების საბჭოების შემადგენლობა და ფუნქციები შესაძლებელია განსხვავებული იყოს სხვადასხვა ქვეყანაში⁴. ამ მრავალფეროვნების გათვალისწინებით, თუმცა ამავედროულად დამოუკიდებელი მართლმსაჯულების საბჭოს შექმნის ტენდენციის მხედველობაში მიღებით, CCJE მიიჩნევს, რომ აუცილებელია:

- ხელისუფლების დანაწილების პრინციპის პატივისცემის კონტექსტში, ხაზი გაესვას სასამართლოების დამოუკიდებლობის დაცვაზე პასუხისმგებელი კონკრეტული ორგანოს არსებობის მნიშვნელოვნებას;
- დადგინდეს გაიდლაინები და სტანდარტები იმ წევრი სახელმწიფოებისათვის, რომელთაც სურთ შექმნან მართლმსაჯულების საბჭო ან რეფორმა გაატარონ მასში.

6. ამ მოსაზრების დებულებები რელევანტურია სასამართლო სისტემის ყველა ნაწილისათვის,

² ეს სიტყვა გამოყენებული აქვს მართლმსაჯულების საბჭოების ევროპულ ქსელს (ENCJ).

³ მიღებული მინისტრთა საბჭოს მიერ, 740-ე სხდომაზე – დოკუმენტი CCJE(2001)24.

⁴ წევრ სახელმწიფოებში არსებული დეტალური მდგომარეობა აღწერილია ექსპერტების მოხსენებებსა (იხ. მე-7 პარაგრაფი) და კითხვარზე ქვეყნების პასუხებში, რომლებიც ხელმისაწვდომია CCJE-ს ვებ-გვერდზე: www.coe.int/CCJE.

განსაკუთრებით იმ ქვეყნებში, სადაც არსებობს მართლმსაჯულების ადმინისტრირების დამოუკიდებელი სისტემა, ერთი მართლმსაჯულების საბჭოს (რომელიც უფლებამოსილი არის ჩვეულებრივ და ადმინისტრაციულ მართლმსაჯულებაზე), ან ცალკეული საბჭოების ფარგლებში⁵.

7. ამ მოსაზრების მომზადების დროს CCJE-მ შეისწავლა და სათანადოდ მიიღო მხედველობაში შემდეგი:

- ევროპის საბჭოს მონაპოვარი, კერძოდ, წევრი სახელმწიფოების მინისტრთა საბჭოს No.R(94) რეკომენდაცია მოსამართლეების დამოუკიდებლობის, ეფექტურობისა და როლის შესახებ⁶, 1998 წლის ევროპული ქარტია მოსამართლეთა სტატუსის შესახებ, ასევე CCJE-ს მოსაზრებები No. 1, 2, 3, 4, 6 და 7;
- ვენეციის კომისიის მიერ 2007 წლის მარტში 70-ე პლენარულ სხდომაზე მიღებული მოხსენება „მოსამართლეთა დანიშვნის“ თაობაზე, როგორც წვლილი CCJE-ს საქმიანობაში⁷;
- CCJE-ს მიერ მის მე-7 პლენარულ სხდომაზე (8-10 ნოემბერი, 2006) 40 დელეგატისაგან მიღებული პასუხები კითხვარზე მართლმსაჯულების საბჭოს შესახებ;
- CCJE-ს სპეციალისტის, ქალბატონი მარინე ვალდეს-ბულუქეს (საფრანგეთი) მიერ მომზადებული მოხსენებები ევროპის საბჭოს იმ წევრ სახელმწიფოებში არსებული მდგომარეობის შესახებ, სადაც არსებობს მართლმსაჯულების უმაღლესი საბჭო ან სხვა ექვივალენტური დამოუკიდებელი ორგანო და მოსამართლე ლორდი თომასის (გაერთიანებული სამეფო) მოხსენება იმ ქვეყნებში არსებულ მდგომარეობაზე, სადაც ასეთი ორგანო არ არსებობს;
- მოსამართლეთა მე-3 ევროპული კონფერენციის (რომი, 26-27 მარტი, 2007) მონაწილეთა ჩართულობა თემაზე „რომელი მართლმსაჯულების საბჭო?“, რომელიც ორგანიზებული იყო ევროპის საბჭოს მიერ მართლმსაჯულების საბჭოების ევროპულ ქსელთან (ENCJ) და იტალიის იუსტიციის სამინისტროს მართლმსაჯულების უმაღლეს საბჭოსთან თანამშრომლობით.

II. ზოგადი მისია: მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობისა და კანონის უზენაესობის დაცვა

8. მართლმსაჯულების საბჭოს მიზანია დაიცვას სასამართლო სისტემისა და ინდივიდუალური მოსამართლეების დამოუკიდებლობა. დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი სასამართლოების არსებობა არის სტრუქტურული მოთხოვნა იმ სახელმწიფოსთვის, რომელიც ხელმძღვანელობს კანონის უზენაესობით.

9. მოსამართლეების დამოუკიდებლობა, გლობალიზებულ და ურთიერთდამოკიდებულ საზოგადოებაში ყველა მოქალაქის მიერ უნდა განიხილებოდეს, როგორც სიმართლის, თავისუფლების, ადამიანის უფლებების პატივისცემისა და გარეგანი გავლენისაგან თავისუფალი, მიუკერძოებელი მართლმსაჯულების გარანტია. მოსამართლეთა დამოუკიდებლობა არ არის

⁵ ზოგიერთი საბჭოები პასუხისმგებელი არიან მოსამართლეების დამოუკიდებლობის დაცვაზე, თუმცა ასევე პასუხისმგებლობა აკისრიათ სახელმწიფო ბრალმძებლებზე. CCJE-მ აირჩია ფოკუსირება მოეხდინა მართლმსაჯულების საბჭოების როლზე მოსამართლეთა მიმართებით, მისი ზოგადი მისიის შესაბამისად. აღნიშნული, იმის გათვალისწინებით, რომ შეეხება მოსამართლეს, არ ზღუდავს მოსაზრების გამოყენებას იმ საბჭოებთან მიმართებით, რომლებიც საერთოა მოსამართლეებისა და პროკურორებისათვის. პროკურორებთან დაკავშირებული სავარაუდო საკითხები არ იქნა განხილული ამ მოსაზრებაში. ისინი შესაძლებელია შესწავლილ იქნას შემდგომ ეტაპზე, სათანადო შემთხვევაში, ევროპელი პროკურორების საკონსულტაციო საბჭოსთან (CCPE) თანამშრომლობით.

⁶ კერძოდ, პრინციპი I, 2.c. და პრინციპი VI.3.

⁷ იხ. დოკუმენტი CDL-AD(2007)28.

პროეროგატივა ან პრივილეგია მოსამართლეთა პირადი ინტერესების სასარგებლოდ, არამედ კანონის უზენაესობისა და ყველა იმათი ინტერესების დასაკმაყოფილებლად, ვინც ეძიებს და მოელის კანონიერებას. დამოუკიდებლობა, როგორც მოსამართლეების მიუკერძოებლობის პირობა წარმოადგენს სასამართლოების წინაშე მოქალაქეთა თანასწორობის გარანტიას.

10. CCJE ასევე მხედველობაში იღებს, რომ მართლმსაჯულების საბჭო ხელს უნდა უწყობდეს მართლმსაჯულების ეფექტურობასა და ხარისხს, შესაბამისად ეხმარებოდეს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის სრული იმპლემენტაციის უზრუნველყოფას, რათა განამტკიცოს საზოგადოების ნდობა სასამართლო სისტემისადმი. ამ კონტექსტში, მართლმსაჯულების საბჭოს გააჩნია ამოცანა შექმნას საჭირო ხელსაწყოები სასამართლო სისტემის შეფასებისათვის, რათა წარმოადგინოს ანგარიში სახელმწიფო სერვისების მდგომარეობის შესახებ და რათა სთხოვოს რელევანტურ ორგანოებს გადადგან აუცილებელი ნაბიჯები მართლმსაჯულების ადმინისტრირების გაუმჯობესებისათვის.

11. CCJE რეკომენდაციას გასცემს, რომ მართლმსაჯულების საბჭო პოზიციონირებულ იქნას კონსტიტუციურ დონეზე იმ ქვეყნებში, რომელთაც გააჩნიათ წერილობითი კონსტიტუცია, ან ექვივალენტურ ძირითად კანონში, ან კონსტიტუციურ ინსტრუმენტში, სხვა ქვეყნების შემთხვევაში. უნდა დადგინდეს პირობები ასეთი ორგანოს დაფუძნების, მისი ფუნქციების განსაზღვრის, იმ სექტორების შესახებ, რომლებიდანაც შეიძლება წევრების მიღება, წევრობის კრიტერიუმებისა და შერჩევის მეთოდების შესახებ⁸.

12. მართლმსაჯულებასთან მიმართებით მენეჯმენტისა და ადმინისტრირების როლის გარდა, მართლმსაჯულების საბჭომ უნდა განასახიეროს სასამართლო ხელისუფლების ავტონომია, მისცეს შესაძლებლობა ინდივიდუალურ მოსამართლეებს განახორციელონ მათი ფუნქციები აღმასრულებელი და საკანონმდებლო ხელისუფლების ყოველგვარი კონტროლისა და უშუალოდ მართლმსაჯულებიდან მომდინარე არასათანადო ზეწოლის გარეშე.

13. ამ პერსპექტივაში, CCJE მიიჩნევს, რომ არ იქნება მართებული სხვა ორგანომ შეზღუდოს მართლმსაჯულების საბჭოს ავტონომია – დამოუკიდებლად განსაზღვროს საქმიანობის მეთოდები და განსახილველი საკითხები. უნდა განისაზღვროს ურთიერთობები მართლმსაჯულების საბჭოსა და იუსტიციის სამინისტროს, სახელმწიფოს მეთაურს და პარლამენტს შორის. უფრო მეტიც, გამომდინარე იქედან, რომ მართლმსაჯულების საბჭო არ მიეკუთვნება სასამართლო სისტემის იერარქიას და აქედან გამომდინარე, არ შეუძლია საქმეთა საფუძვლების შესახებ გადაწყვეტილებების მიღება, ურთიერთობა სასამართლოებთან და განსაკუთრებით მოსამართლეებთან საჭიროებს გულისხმიერ რეგულირებას.

14. მართლმსაჯულების საბჭო ასევე ვალდებულია დაიცვას მოსამართლეების ხელუხლებელი თავისუფლება გარეშე პოლიტიკური, იდეოლოგიური ან კულტურული ხასიათის ზეგავლენის, ან წინასწარი შეხედულებებისაგან, რათა მათ საქმეები გადაწყვიტონ მიუკერძოებლად, შინაგანი რწმენისა და ფაქტების მათეული ინტერპრეტაციის შესაბამისად, მოქმედი კანონის ნორმების მიხედვით⁹.

III. წევრობა: დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულების საბჭოს ოპტიმალური ფუნქციონირების უზრუნველყოფა

⁸ ეს პრინციპი დადგენილია CCJE-ს მიერ მის მოსაზრებაში No.1 (2001).

⁹ იხ. რეკომენდაცია No.R(94)12.

III. A. მოსამართლეთა უმრავლესობისაგან შემდგარი მართლმსაჯულების საბჭო

15. მართლმსაჯულების საბჭოს შემადგენლობა უნდა იყოს იმგვარი, რომ გარანტირებულ იქნას მისი დამოუკიდებლობა და შესაძლებელი იყოს მისი ფუნქციების ეფექტური განხორციელება.

16. მართლმსაჯულების საბჭო შესაძლებელია სრულად შედგებოდეს მოსამართლეებისაგან ან იყოს შერეული შემადგენლობის და შედგებოდეს მოსამართლეებისა და არამოსამართლეებისაგან. ორივე შემთხვევაში თავიდან უნდა იქნას არიდებული პირადი ინტერესების გატარება, პირადი პროტექცია და ქრონიზმი.

17. როდესაც მართლმსაჯულების საბჭო შედგება მხოლოდ მოსამართლეებისაგან, CCJE-ს მოსაზრებით ისინი არჩეული უნდა იყვნენ მათი კოლეგა მოსამართლეების მიერ.

18. როდესაც არსებობს შერეული შემადგენლობა (მოსამართლეები და არამოსამართლეები), CCJE-ს მიაჩნია, რომ მანიპულაციის ან არასათანადო ზეგავლენის თავიდან ასაცილებლად, წევრთა მნიშვნელოვან უმრავლესობას კოლეგების მიერ არჩეული მოსამართლეები უნდა წარმოადგენდნენ¹⁰.

19. CCJE-ს მოსაზრებით ასეთი შერეული შემადგენლობა წარმოქმნის უპირატესობას, როგორც პირადი ინტერესის, პირადი პროტექციის და ქრონიზმის თავიდან აცილების, ასევე საზოგადოებაში არსებული სხვადასხვა მოსაზრებების გათვალისწინების მხრივ, რითიც დამატებითი წყაროს ქმნის მართლმსაჯულებას ლეგიტიმურობის უზრუნველსაყოფად. თუმცა, მაშინაც კი, როდესაც წევრობა შერეულია, მართლმსაჯულების საბჭო ფუნქციონირება არ უნდა დაექვემდებაროს საპარლამენტო უმრავლესობის ურთიერთქმედებას ან აღმასრულებელი ხელისუფლების გავლენას, და იყოს თავისუფალი პოლიტიკური პარტიის მოსაზრებებისადმი ნებისმიერ სუბორდინაციისაგან, იმგვარად, რომ მას შეეძლოს დაიცვას მართლმსაჯულების ღირებულებები და ფუნდამენტური პრინციპები.

20. როდესაც არსებობს მართლმსაჯულების საბჭოს შერეული შემადგენლობა, CCJE-ს მიაჩნია, რომ საბჭოს რიგი ფუნქციები შესაძლებელია მიეკუთვნოს მართლმსაჯულების საბჭოს ყველა მოსამართლის შემადგენლობით.

III. B. წევრთა კვალიფიკაცია

21. როგორც მოსამართლე ისე არამოსამართლე წევრები არჩეული უნდა იყვნენ მათი კომპეტენციის, გამოცდილების, სამოსამართლო ცხოვრებაში გათვითცნობიერებულობის, განსჯის უნარისა და დამოუკიდებლობის კულტურის საფუძველზე.

22. არამოსამართლე წევრები შეიძლება შერჩეული იყვნენ გამორჩეულ იურისტებს, პროფესიული საქმიანობის განსაზღვრული გამოცდილების მქონე უნივერსიტეტის პროფესორებს ან აღიარებული სტატუსის მქონე მოქალაქეებს შორის. მართლმსაჯულების თანამედროვე მენეჯმენტი შესაძლებელია აგრეთვე მოითხოვდეს უფრო ფართო ჩართულობას იმ წევრებისაგან,

---

¹⁰ CCJE-ს აქ არ გაუთვალისწინებია როგორც მოსამართლეების, ასევე პროკურორებისაგან შემდგარი მართლმსაჯულების საბჭოს საკითხი – იხ. აგრეთვე მე-5 სქოლიო.

ვისაც გააჩნია გამოცდილება სამართლის დარგის გარეთ არსებულ დისციპლინებში (მაგ. მენეჯმენტში, ფინანსებში, საინფორმაციო ტექნოლოგიებში, სოციალურ მეცნიერებებში).

23. მართლმსაჯულების საბჭოს წევრობის როგორც მოსამართლე, ისე არამოსამართლე კანდიდატები არ უნდა იყვნენ აქტიური პოლიტიკოსები, პარლამენტის, აღმასრულებელი ხელისუფლების ან ადმინისტრაციის წევრები. აღნიშნული გულისხმობს, რომ არც სახელმწიფოს მეთაურს, თუ ის მთავრობის ხელმძღვანელია და არც რომელიმე მინისტრს არ შეუძლია იყოს მართლმსაჯულების საბჭოს წევრი. ყველა სახელმწიფომ უნდა შეიმუშავოს სპეციფიკური სამართლებრივი წესები ამ სფეროში.

24. CCJE-ს მიაჩნია, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს შემადგენლობა, რამდენადაც შესაძლებელია, უნდა ასახავდეს საზოგადოების მრავალფეროვნებას.

III. C. შერჩევის მეთოდები

III. C. 1. მოსამართლე წევრების შერჩევა

25. მოსამართლეთა შერჩევასა და კარიერაზე პასუხისმგებელი ორგანოს დამოუკიდებლობის უზრუნველსაყოფად უნდა არსებობდეს წესები, რომლებიც ადგენს, რომ მოსამართლე წევრები აირჩევიან მოსამართლეთა კორპუსის მიერ.

26. შერჩევა შესაძლებელია განხორციელდეს არჩევნების ან ex officio წესით წევრთა შეზღუდული რაოდენობის მიმართ (როგორებიც არიან უზენაესი ან სააპელაციო სასამართლოთა თავმჯდომარეები).

27. შერჩევის სპეციფიკური მეთოდის გამოყენების გარეშე, CCJE მიიჩნევს, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს შემადგენლობაში შემავალი მოსამართლეები არჩეული უნდა იქნენ მათი კოლეგების მიერ, ისეთი მეთოდების დაცვით, რომლებიც უზრუნველყოფენ მართლმსაჯულების სისტემის ყველა საფეხურის ყველაზე ფართო წარმომადგენლობას¹¹.

28. მართალია მოსამართლეთა პროფესიული ასოციაციებისა და მართლმსაჯულების საბჭოს როლები და ფუნქციები განსხვავდება, თუმცა მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობა არის ის, რაც საფუძველს უყრის ორივეს ინტერესებს. ზოგიერთ შემთხვევაში პროფესიული ორგანიზაციები არიან საუკეთესო პოზიციაში წვლილი შეიტანონ მართლმსაჯულების პოლიტიკის შესახებ განხილვებში. თუმცა, ბევრ ქვეყანაში მოსამართლეთა დიდი უმრავლესობა არ არის ასოციაციის წევრი. მართლმსაჯულების საბჭოს პლურალისტურ ფორმირებაში მოსამართლეების ორივე კატეგორიის მონაწილეობა (ასოციაციათა წევრები და არაწევრები) იქნება უფრო პრეფერენციული სასამართლოებისათვის. აქედან გამომდინარე, მოსამართლეთა ასოციაციებს უნდა მიეცეთ უფლება წამოაყენონ მოსამართლეობის კანდიდატები (ან კანდიდატთა სია) არჩევნებისთვის და იგივე უფლება ხელმისაწვდომი უნდა იყოს იმ მოსამართლეებისათვის, ვინც არ არიან ასეთი ასოციაციების წევრები. სახელმწიფოები შეიმუშავებენ სათანადო საარჩევნო სისტემას, მათ შორის, აღნიშნულ რეგულაციებს.

29. იმ მიზნით, რათა გამართლდეს მოქალაქეთა მოლოდინი, რომ მართლმსაჯულების საბჭო უნდა იყოს „დეპოლიტიზებული“, CCJE იზიარებს ხედვას, რომ საარჩევნო შეჯიბრი უნდა

¹¹ იხ. აგრეთვე მოსამართლეთა სტატუტის ევროპული წესდება, მე-13 პარაგრაფი.

შესაბამებოდეს თავად მართლმსაჯულების საბჭოს მიერ შემუშავებულ წესებს, იმგვარად, რომ მინიმუმამდე იქნას დაყვანილი მართლმსაჯულების სისტემისადმი საზოგადოების ნდობის ხელყოფის ნებისმიერ რისკი.

30. CCJE-ს არ ექნება შენიშვნა სახელმწიფოების მიერ პირდაპირი არჩევნების გარდა სხვა მეთოდების შერჩევაზე, რომელიც უზრუნველყოფს მართლმსაჯულების საბჭოში სასამართლო კორპუსის ყველაზე ფართო წარმომადგენლობას. მეთოდი, რომელიც უზრუნველყოფს მრავალფეროვან და ტერიტორიულ წარმომადგენლობას შესაძლებელია ასევე ადაპტირებული იქნას რიგი ქვეყნების გამოცდილებისაგან სასამართლო კოლეგიების ფორმირებასთან მიმართებით, ე.ი. შერჩევა წევრთა ლოტების მიხედვით ერთი ან მეტი ტერიტორიული სიის საფუძველზე, რომელიც შეიცავს შესარჩევ კანდიდატებს, რომლებიც ნომინირებული არიან კოლეგათა საკმარისი რაოდენობის მიერ.

31. CCJE არ უწევს ადვოკატირებას ისეთ სისტემებს, სადაც პოლიტიკური ორგანიზაციები, როგორცაა პარლამენტი ან აღმასრულებელი ხელისუფლება რომელიმე ეტაპზე ჩართულია შერჩევის პროცესში. პროცესში სასამართლო იერარქიების ყველა ჩარევა თავიდან უნდა იქნას აცილებული. უნდა გამოირიცხოს ყველა სახის დანიშვნები მართლმსაჯულების შიდა ან გარე ორგანოების მხრიდან.

III. C. 2. არამოსამართლე წევრების არჩევა

32. არამოსამართლე წევრები არ უნდა დაინიშნონ აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ. მართალია თითოეული სახელმწიფოს გადასაწყვეტია კონფლიქტურ ინტერესებს შორის ბალანსის დაცვა, თუმცა CCJE რეკომენდაციას გაუწევდა სისტემას, რომელიც არამოსამართლე წევრების დანიშვნას აპოლიტიკურ ორგანოებს მიაკუთვნებდა. თუკი რომელიმე სახელმწიფოში არამოსამართლე წევრებს პარლამენტი ირჩევს, ისინი არ უნდა იყვნენ პარლამენტის წევრები, ასევე უნდა ირჩეოდნენ კვალიფიციური უმრავლესობით, რაც საჭიროებს ოპოზიციის მნიშვნელოვან მხარდაჭერას და უნდა იყვნენ ისეთი პირები, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს საბოლოო კომპოზიციაში უზრუნველყოფილი იყოს საზოგადოების მრავალფეროვანი წარმომადგენლობა.

III. C. 3. თავმჯდომარის არჩევა

33. მნიშვნელოვანია გარანტირებული იქნას, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს თავმჯდომარის პოზიცია უჭირავს პირს, რომელიც არ არის ახლოს პოლიტიკურ პარტიებთან. შესაბამისად, საპარლამენტო სისტემებში, სადაც პრეზიდენტს/სახელმწიფოს მეთაურს გააჩნია მხოლოდ ფორმალური ძალაუფლება, არ არსებობს შენიშვნა სახელმწიფოს მეთაურის მართლმსაჯულების საბჭოს თავმჯდომარედ დანიშვნასთან მიმართებით, მაშინ როდესაც სხვა სისტემებში თავმჯდომარე არჩეული უნდა იქნას უშუალოდ საბჭოს მიერ და იგი უნდა იყოს მოსამართლე.

III. D. წევრთა რაოდენობა და მათი მანდატების ხანგრძლივობა

34. CCJE-ს მიაჩნია, რომ წევრთა რაოდენობა უნდა ასახავდეს მართლმსაჯულების ზომას და, შესაბამისად, შესასრულებელი ფუნქციების მოცულობას. მართალია სახელმწიფოების გადასაწყვეტია მართლმსაჯულების საბჭოს წევრებმა სრულ განაკვეთზე უნდა იმუშაონ, თუ ნახევარზე, თუმცა CCJE ხაზს უსვამს, რომ სრულ განაკვეთიანი დასწრება მოიაზრებს უფრო ეფექტურ მუშაობასა და დამოუკიდებლობის უკეთეს დაცვას. თუმცა, საჭიროა

უზრუნველყოფილი იყოს, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს მოსამართლე წევრები ხანგრძლივი პერიოდით არ დაცილდნენ მათ სამოსამართლო საქმიანობას, ისე რომ, სადაც შესაძლებელია, სასამართლო პრაქტიკასთან კონტაქტი უნდა შენარჩუნდეს. სამუშაო პირობები, რომლებიც მოითხოვს ექსკლუზიურად მართლმსაჯულების საბჭოში საქმიანობას, უნდა შეიზღუდოს რაოდენობისა და დროის თვალსაზრისით¹².

35. CCJE გასცემს რეკომენდაციას, რომ საბჭოს აქტივობების განგრძობადობის უზრუნველყოფის მიზნით, ერთდროულად არ უნდა შეიცვალოს მართლმსაჯულების საბჭოს ყველა წევრი.

III. E. წევრთა სტატუსი

36. მართლმსაჯულების საბჭოს წევრებს (როგორც მოსამართლეებს, ისე არამოსამართლეებს) უნდა მიენიჭოთ მათი დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის გარანტიები. მართლმსაჯულების საბჭოს წევრების ანაზღაურება უნდა იყოს საბჭოში მათი პოზიციისა და დატვირთვის პროპორციული.

IV. რესურსები (დაფინანსების, პერსონალის და ტექნიკური ექსპერტიზის უზრუნველყოფა) და მართლმსაჯულების საბჭოს ლეგიტიმური გადაწყვეტილებები

IV. A. ბიუჯეტი და აპარატი

37. CCJE ხაზს უსვამს მართლმსაჯულების საბჭო იმგვარი დაფინანსების უზრუნველყოფის მნიშვნელოვნებას, რომ მას ჰქონდეს სათანადო ფუნქციონირების შესაძლებლობა. საბჭოს უნდა გააჩნდეს სათანადო საშუალებები, რათა ოპერირებდეს დამოუკიდებლად და ავტონომიურად, ასევე უფლებამოსილება და შესაძლებლობა აწარმოოს მოლაპარაკებები და ეფექტურად განახორციელოს ბიუჯეტის ორგანიზება.

38. მართლმსაჯულების საბჭოს უნდა ჰქონდეს მისი კუთვნილი ადგილსამყოფელი, სამდივნო, კომპიუტერული რესურსები და საკუთარი თავის ორგანიზების თავისუფლება, ნებისმიერი პოლიტიკური ან სხვა უფლებამოსილი ორგანოსადმი საკუთარი ქმედებებისათვის პასუხისმგებლობის გარეშე. იგი თავისუფალი უნდა იყოს განახორციელოს პარამეტრების ორგანიზება და დაადგინოს დღის წესრიგი სხდომებისათვის, ასევე ჰქონდეს სასამართლოებთან უშუალო კომუნიკაციის უფლება თავისი ფუნქციები განსახორციელებლად. მართლმსაჯულების საბჭოს უნდა ჰყავდეს საკუთარი აპარატი, მისი საჭიროებების შესაბამისად, ასევე თითოეულ წევრს უნდა ჰყავდეს აპარატი მასზე დაკისრებული დავალებების შესაბამისად.

IV. B. მართლმსაჯულების საბჭოს გადაწყვეტილებები

39. მართლმსაჯულების საბჭოს ზოგიერთი გადაწყვეტილება, რომელიც დაკავშირებულია სასამართლო სისტემის მენეჯმენტთან და ადმინისტრირებასთან, ასევე მოსამართლეთა დანიშვნასთან, მობილობასთან, დაწინაურებასთან, დისციპლინასთან და გადაყენებასთან (თუ საბჭოს გააჩნია რომელიმე აღნიშნული უფლებამოსილება), უნდა შეიცავდეს მისი საფუძვლების განმარტებას, გააჩნდეს მბოჭავი ძალა და იყოს სასამართლო გადახედვის შესაძლებლობის

¹² ტრეინინგ აქტივობებში ჩართულ მოსამართლეებთან მიმართებით იხილეთ CCJE-ს მოსაზრება No.4(2003), 21-ე პარაგრაფი.

ქვემდებარე. ნამდვილად, მართლმსაჯულების საბჭოს დამოუკიდებლობა არ ნიშნავს, რომ იგი არის კანონს გარეთ და სასამართლო ზედამხედველობისგან დამოუკიდებელი.

IV. C. ტექნიკური ექსპერტიზა

40. მართლმსაჯულების საბჭოს შეუძლია მოითხოვოს სხვა პროფესიონალების ექსპერტიზა განსაზღვრულ საკითხებზე. რა თქმა უნდა, აღნიშნული ექსპერტები არ არიან საბჭოს წევრები და მათ არ შეუძლიათ მონაწილეობა მიიღონ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში.

V. ფართო უფლებამოსილებები მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობისა და ეფექტურობის უზრუნველსაყოფად

41. საერთო ჯამში მართლმსაჯულების საბჭოს უნდა ჰქონდეს ფართო როლი ურთიერთდაკავშირებულ კომპეტენციებთან მიმართებით, რათა მას შეეძლოს უკეთესად დაიცვას და განავითაროს სასამართლო სისტემის დამოუკიდებლობა და ეფექტურობა.

42. CCJE გასცემს რეკომენდაციას, რომ მართლმსაჯულების საბჭო უზრუნველყოფს რა მოცემულ ფუნქციებს, სასურველია ისინი შესრულდეს უშუალოდ საბჭოს მიერ სხვა ორგანოებთან თანამშრომლობით, დამოუკიდებლობის დაცვის პირობებში:

- მოსამართლეების შერჩევა და დანიშვნა (იხ. პუნქტი V.A);
- მოსამართლეების დაწინაურება (იხ. პუნქტი V.A);
- მოსამართლეების შეფასება (იხ. პუნქტი V.B);
- დისციპლინური და ეთიკური საკითხები (იხ. პუნქტი V.C);
- მოსამართლეების ტრეინინგი (იხ. პუნქტი V.D);
- განცალკევებული ბიუჯეტის კონტროლი და მენეჯმენტი (იხ. პუნქტი V.E);
- სასამართლოების ადმინისტრირება და მენეჯმენტი (იხ. პუნქტი V.F);
- მოსამართლეების იმიჯის დაცვა (იხ. პუნქტი V.G);
- ხელისუფლების სხვა შტოებისათვის მოსაზრებების მომზადება (იხ. პუნქტი V.H);
- თანამშრომლობა სხვა რელევანტურ ორგანოებთან ეროვნულ, ევროპულ და საერთაშორისო დონეზე (იხ. პუნქტი V.I);
- პასუხისმგებლობა საზოგადოების წინაშე: გამჭვირვალობა, ანგარიშვალდებულება, ანგარიშგება (იხ. პუნქტი VI).

43. მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული ის ფაქტი, რომ შესაძლებელია არსებობდეს კონფლიქტი მართლმსაჯულების საბჭოს სხვადასხვა ფუნქციებს შორის, როგორცაა მოსამართლეთა დანიშვნა და ტრეინინგი, ან ტრეინინგი და დისციპლინური საკითხები, ასევე ტრეინინგი და მოსამართლეთა შეფასება. ამგვარი კონფლიქტის მოგვარების ერთ-ერთი გზაა სხვადასხვა ფუნქციები განაწილდეს მართლმსაჯულების საბჭოს დეპარტამენტებს შორის¹³.

44. CCJE ხაზს უსვამს ასევე იმ გარემოებას, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს მრავალფეროვანი ფუნქციები მჭიდროს არიან დაკავშირებული მართლმსაჯულების საბჭოს კონსტიტუციურ როლთან და შესაბამისად, ეს ფუნქციები მოცემული უნდა იყოს კონსტიტუციაში, ძირითად კანონში ან კონსტიტუციურ ინსტრუმენტში. იმ მიზნით, რათა გარანტირებულ იქნას საბჭოს პასუხისმგებლობების საუკეთესო განტვირთვა პრობლემებისაგან, რომლებიც დაკავშირებულია შესაძლო გარე და შიდა ზეგავლენებთან (მაგ. ზეგავლენა საკანონმდებლო/აღმასრულებელი

¹³ იხ. აგრეთვე CCJE-ს მოსაზრება No.4(2003).

ხელისუფლების მხრიდან), უნდა განისაზღვროს ფუნქციათა ტიპები და მათი განხორციელების გზები.

45. ასევე მჭიდრო კავშირი უნდა არსებობდეს მართლმსაჯულების საბჭოს შემადგენლობასა და კომპეტენციებს შორის. კერძოდ, შემადგენლობა უნდა გამომდინარეობდეს მართლმსაჯულების საბჭოს ფუნქციებიდან. მართლმსაჯულების საბჭოს განსაზღვრული ფუნქციები შესაძლოა საჭიროებდეს იურიდიული პროფესიის წევრების, სამართლის პროფესორების ან თვით სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლების მონაწილეობას.

46. განსხვავება შესაძლებელია დავინახოთ მართლმსაჯულების საბჭოებს შორის, რომლებიც ახორციელებენ ტრადიციულ ფუნქციებს (მაგ. ე.წ. „სამხრეთ ევროპულ მოდელში“ მოსამართლეების დანიშვნისა და მართლმსაჯულების შეფასების კომპეტენციებით) და საბჭოებს შორის, რომლებიც ახალ ფუნქციებს ასრულებენ (მაგ. ე.წ. „ჩრდილო ევროპულ მოდელში“ მენეჯმენტისა და საბიუჯეტო საკითხებზე კომპეტენციით). CCJE მხარს უჭერს საბჭოსათვის ორივე, ტრადიციული და ახალი ფუნქციების მიკუთვნებას.

47. უფრო მეტიც, მართლმსაჯულების საბჭო შესაძლებელია დაკავშირებული იყოს სხვა მსგავსი ორგანოების ფუნქციებთან, როგორცაა პროკურორების საბჭო ან რიგ ქვეყნებში ცალკე საბჭო ადმინისტრაციული მოსამართლეებისათვის. მართლმსაჯულების საბჭოს ერთ-ერთი ვალდებულება არის განავითაროს ურთიერთობები აღნიშნულ სხვადასხვა ორგანოებთან, ისევე როგორც გააფართოვოს ურთიერთობა და თანამშრომლობა ევროპულ და საერთაშორისო დონეზე.

V. A. მოსამართლეების შერჩევა, დანიშვნა და წახალისება

48. დამოუკიდებელი მართლმსაჯულების შენარჩუნებისათვის საკვანძო მნიშვნელობისაა, რომ მოსამართლეების დანიშვნა და წახალისება ხდებოდეს დამოუკიდებლად, არა საკანონმდებლო ან აღმასრულებელი ხელისუფლების, არამედ სასურველია მართლმსაჯულების საბჭოს მიერ¹⁴.

49. იმ პირობებში, როდესაც ფართოდ მიღებულია, რომ დანიშვნა და დაწინაურება შესაძლებელია განხორციელდეს სახელმწიფოს მეთაურის ოფიციალური აქტით, მიუხედავად ამისა საზოგადოებაში მოსამართლეების მნიშვნელობის გათვალისწინებით და იმ მიზნით, რათა ხაზი გაესვას მათი ფუნქციების ფუნდამენტურ ბუნებას, სახელმწიფოს მეთაურები შეზოჭილი უნდა იყვნენ მართლმსაჯულების საბჭოს შეთავაზებით. ეს ორგანო არ შეიძლება მხოლოდ კონსულტაციას გასცემდეს დანიშვნის წარდგინებაზე, რომელიც მომზადებულია წინასწარ აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ, გამომდინარე იმ ფაქტიდან, რომ პოლიტიკური ხელმძღვანელის მიერ ინიცირებულ წარდგინებას შესაძლებელია ჰქონდეს უარყოფითი გავლენა მოსამართლის დამოუკიდებლობის იმიჯზე, მიუხედავად შემოთავაზებული კანდიდატის პიროვნული თვისებებისა.

50. დანიშვნისა და დაწინაურების ეს სისტემა უაღრესად მნიშვნელოვანია, თუმცა არ არის საკმარისი. უნდა არსებობდეს კანდიდატთა შერჩევის პირობათა სრული გამჭვირვალობა, ისე რომ მოსამართლეებს და თავად საზოგადოებას მიეცეთ შესაძლებლობა დარწმუნდნენ იმაში, რომ დანიშვნა ექსკლუზიურად გამომდინარეობდა კანდიდატის დამსახურებიდან და დაეფუძნა მის კვალიფიკაციას, უნარებს, პატიოსნებას, დამოუკიდებლობის განცდას, მიუკერძოებლობასა და ეფექტურობას. აქედან გამომდინარე, ძალზედ მნიშვნელოვანია, რომ კონკრეტული ქვეყნების

¹⁴ იხ. აგრეთვე CCJE-ს მოსაზრება No.1(2001).

გამოცდილების შესაბამისად, მართლმსაჯულების საბჭოებმა საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი გადახადოს შერჩევისა და დანიშვნის კრიტერიუმები. მართლმსაჯულების საბჭომ უნდა უზრუნველყოს სასამართლოების ადმინისტრირების, კერძოდ, ტრენინგების როლთან მიმართებით, რომ დამსახურებაზე დაფუძნებული მოსამართლეთა დანიშვნისა და დაწინაურების პროცედურები ღია იყოს კანდიდატთა წრისათვის, რომელიც ისეთი მრავალფეროვანია და ამსახველია საზოგადოების მთლიანობისა, რამდენადაც ეს შესაძლებელია.

51. გარდა ამისა, სადაც უფრო მაღალ თანამდებობებს შეეხება საქმე, კერძოდ, იურისდიქციის მეთაურს, ზოგადი პროფილები, რომლებიც შეიცავს აღნიშნული თანამდებობების სპეციფიკებს და კანდიდატებისათვის წაყენებულ მოთხოვნებს უნდა იყოს ოფიციალურად გავრცელებული მართლმსაჯულების საბჭოს მიერ იმ მიზნით, რათა უზრუნველყოფილი იყოს გამჭვირვალობა და ანგარიშვალდებულება დანიშვნაზე უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაკეთებულ არჩევანზე. ეს არჩევანი უნდა ეფუძნებოდეს ექსკლუზიურად კანდიდატის თვისებებს და არა უფრო სუბიექტურ გარემოებებს, როგორცაა პირადი, პოლიტიკური ან ასოციაციის/სავაჭრო გაერთიანების ინტერესები.

V. B. მოსამართლეთა პროფესიული შეფასება

52. მოსამართლეთა პროფესიული შეფასების თემა საერთო ჯამში მოიცავს ორ სფეროს: მართლმსაჯულების ხარისხისა და მოსამართლეთა პროფესიული უნარების შეფასებას.

53. მართლმსაჯულების ხარისხის შეფასების საკითხი განხილულია CCJE-ს No.6 მოსაზრებაში¹⁵. წინამდებარე მოსაზრების თემატიკის გათვალისწინებით, აუცილებელია მართლმსაჯულების საბჭომ ყველა ქვეყანაში არსებითი როლი ითამაშოს, კერძოდ, ერთის მხრივ იმ კრიტერიუმებისა და სტანდარტის დადგენისას, რომელთა მიხედვითაც მოხდება სამოსამართლო სერვისების ხარისხის შეფასება და მეორეს მხრივ, მათი განხორციელებისა და შემდგომი შემოწმების კუთხით, თუ რამდენად შეესაბამება ცალკეული სასამართლოს მიერ წარმოდგენილი ხარისხობრივი მონაცემები ამ სტანდარტს.

54. მართლმსაჯულების ხარისხი რა თქმა უნდა, შესაძლებელია შემოწმდეს მხოლოდ ობიექტური მონაცემებით, როგორცაა: სასამართლოს ხელმისაწვდომობის პირობები, სასამართლოების მიერ საზოგადოების მიღების წესი, არსებული საპროცესო მოქმედების განხორციელების სიმარტივე და საქმის განხილვისა და გადაწყვეტილებების აღსრულების ვადები. თუმცა, ხარისხი ასევე გულისხმობს გამოტანილი გადაწყვეტილებების ღირებულების უფრო სუბიექტურ შეფასებას და იმას, თუ როგორ იქნა აღქმული ეს გადაწყვეტილებები ფართო საზოგადოების მიერ. გათვალისწინებულ უნდა იქნას ასევე, უფრო პოლიტიკური ხასიათის ინფორმაცია, როგორცაა მართლმსაჯულებისათვის გამოყოფილი სახელმწიფო ბიუჯეტის ოდენობა და ის, თუ როგორ აღიქმება მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობა სახელმწიფო ხელისუფლების სხვა შტოების მიერ. ყველა ეს მოსაზრება ამართლებს მართლმსაჯულების საბჭოს აქტიურ მონაწილეობას სასამართლო სიტემის ხარისხის შეფასებასა და იმ ტექნიკების იმპლემენტაციაში, რომლებიც უზრუნველყოფს მოსამართლეების საქმიანობის ეფექტურობას.

¹⁵ No.6(2004) მოსაზრება განმარტავს, რომ ეს საკითხი არ შეიძლება არეულ იქნას მოსამართლეთა პროფესიული უნარების შეფასების თემასთან და ამასთან გათვალისწინებული უნდა იქნას მოსამართლეთა აქტივობის სპეციფიკური ბუნება, რათა თავიდან იქნას არიდებული მისი ასიმილაცია ჩვეულებრივ საჯარო სამსახურთან.

55. ასეთის არსებობის შემთხვევაში, მოსამართლეების პროფესიული შეფასების საკითხი დამოკიდებულია იმაზე, მოსამართლე მისი კარიერის დასაწყისში შერჩეულია სხვა კანდიდატებს შორის, რომელთაც არ გააჩნია წინარე პროფესიული გამოცდილება, თუ სამართლებრივი პროფესიის მრავალწლიანი გამოცდილების შედმეგ ყველაზე გამოცდილ და დამსახურებულ პრაქტიკოსებს შორის. პირველ შემთხვევაში კანდიდატის პროფესიული თვისებები უნდა შეფასდეს იმ მიზნით, რათა განისაზღვროს მისი ადრე გაუმჟღავნებელი უნარები, მაშინ როდესაც ასეთი შეფასება ღირებულია მეორე შემთხვევაში სამოსამართლო როლის ბუნებასთან და დაკავშირებული სამართლებრივი პრაქტიკისა და კომპეტენციების გამუდმებულ ევოლუციასთან მიმართებით.

56. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ შეფასება უნდა შედგებოდეს არა მხოლოდ მოსამართლეების სამართლებრივი ცოდნისა და პროფესიული უნარების, არამედ აგრეთვე უფრო მეტი პიროვნული ინფორმაციის შემოწმებისაგან, როგორც არის მათი პერსონალური თვისებები და კომუნიკაციის უნარი. თუ სამოსამართლო ფუნქციების განხორციელება გულისხმობს მაღალ პროფესიულ და პიროვნულ თვისებებს, სასურველი იქნებოდა ევროპის დონეზე მიგვეღწია რაიმე საერთო შეთანხმებისათვის ამ თვისებების იდენტიფიკაციის თაობაზე. ამ თვალსაზრისით, მართლმსაჯულების საბჭომ უნდა ითამაშოს ფუნდამენტური როლი ზოგადი შეფასების კრიტერიუმების იდენტიფიკაციაში. თუმცა მართლმსაჯულების საბჭომ არ უნდა ჩაანაცვლოს ის უფლებამოსილი ორგანო, რომელსაც დაკისრებული აქვს მოსამართლეთა ინდივიდუალური შეფასება.

V. C. მოსამართლეთა ეთიკა და დისციპლინა

V. C. 1. ეთიკა

57. ეთიკისა და დისციპლინის საკითხებთან დაკავშირებით დაკავშირებით CCJE-მ თავის No.3(2002) მოსაზრებაში აღნიშნა ამ ორ თემას შორის ნათელი განსხვავების არსებობის საჭიროება.

58. დისციპლინასა და პროფესიულ ეთიკას შორის არსებული განსხვავება წარმოაჩენს მოსამართლეების პროფესიული ეთიკის პრინციპების კრებულით უზრუნველყოფის საჭიროებას, რომელიც უნდა ჩამოყალიბდეს, როგორც სამუშაო ხელსაწყო სამოსამართლო ტრენინგსა და ყოველდღიურ პრაქტიკაში. დისციპლინაზე პასუხისმგებელი ორგანოს მიერ დისციპლინურ საკითხებზე პრაქტიკის განვითარება ნიშნავს მნიშვნელოვან გაუმჯობესებას მოსამართლეებისათვის ხელმისაწვდომი ინფორმაციის მიმართულებით; აღნიშნული მოსამართლეებს საშუალებას აძლევს ჩაერთონ დისკუსიებში მათი პრაქტიკის შესახებ და შექმნან ანალიტიკური ცენტრი¹⁶ ამ განხილვებისათვის. თუმცა თავისთავად ეს არ არის საკმარისი: დისციპლინური გადაწყვეტილებები სრულად არ ფარავს პროფესიული ეთიკის სფეროს, არც ქმნის გზამკვლევს მოსამართლეებისათვის საჭირო საუკეთესო პრაქტიკაში.

59. პროფესიული ეთიკის პრინციპების კრებული უნდა შეიცავდეს აღნიშნული საუკეთესო პრაქტიკის სინთეზს, მაგალითებითა და კომენტარებით; აღნიშნული არ უნდა იქცეს კოდექსად, რომლის მოუქნელობა და ცდომილად ამომწურავი ბუნება გაკრიტიკებულია. საუკეთესო პრაქტიკის ეს გზამკვლევი თვითონ მოსამართლეების ნამუშევარი უნდა იყოს, გამომდინარე

¹⁶ „think tank“ (თარგმანის ავტორი).

იქიდან, რომ არასათანადო იქნებოდა მესამე მხარის, კერძოდ, ხელისუფლების სხვა შტოსათვის, მოსამართლეებისათვის თავს მოეხვია რაიმე პრინციპი.

60. CCJE-ს მიერ მითითებულ პროფესიულ ეთიკასა და დისციპლინას შორის არსებული განსხვავების პირობებში, აღნიშნული პრინციპების კრებულის უნდა შეადგინოს იმ ორგანომ, რომელიც არ არის პასუხისმგებელი მოსამართლეთა დისციპლინაზე. არსებობს რამდენიმე გადაწყვეტა იმ კომპეტენტური ორგანოს განსასაზღვრად, რომელიც პასუხისმგებელი უნდა იყოს სამოსამართლო ეთიკაზე:

i) აღნიშნული აქტივობის მართლმსაჯულების საბჭოსათვის მინდობა, თუ საბჭოს არ აკისრია დისციპლინური ფუნქცია ან, თუ დისციპლინური საკითხებისათვის არსებობს სპეციალური სტრუქტურული რგოლი მართლმსაჯულების საბჭოს შიგნით, განცალკევებული შემადგენლობით (იხ. ქვემოთ, 64-ე პარაგრაფი);

(ii) ასევე შესაძლებელია, მართლმსაჯულების საბჭოს გვერდით შეიქმნას ეთიკის კომიტეტი, რომლის ერთადერთი ამოცანა იქნება პროფესიული ეთიკის წესების შემუშავება და მათზე მონიტორინგი. ზოლო ვარიანტის სირთულე დაკავშირებულია ამ კომიტეტის წევრების შერჩევის კრიტერიუმებთან და კონფლიქტის ან შეუთანხმებლობის საფრთხესთან აღნიშნულ კომიტეტსა და მართლმსაჯულების საბჭოს შორის.

ეთიკაზე პასუხისმგებელ ორგანოს, როგორც CCJE-მ თავის No.3 მოსაზრებაში აღნიშნა, შეუძლია აგრეთვე მისცეს რჩევა მოსამართლეებს პროფესიული ეთიკის საკითხებზე, რომლებსაც მოსამართლეები სავარაუდოა, რომ წააწყდებიან მათი პროფესიული კარიერის განმავლობაში.

61. გარდა ამისა, CCJE-ს მიაჩნია, რომ გამართლებულია ეთიკური პრინციპების შემუშავებაში მონაწილეობა მიიღონ მართლმსაჯულების სფეროს გარეშე პირებმაც (ადვოკატები, აკადემიური პერსონალი, საზოგადოების წარმომადგენლები, სხვა სახელმწიფო ორგანოები), რათა არ მოხდეს მხოლოდ ცალმხრივად პროფესიული ინტერესების ადვოკატირება მოსამართლეთა მიერ, თუმცა ამავდროულად უზრუნველყოფილ უნდა იყოს, რომ მოსამართლეებმა არ დაკარგონ უფლება, თვითონ განსაზღვრონ მათი პროფესიული ეთიკა.

V. C. 2. დისციპლინა

62. CCJE-მ თავის No.3(2002) მოსაზრებაში განიხილა მოსამართლეთა პასუხისმგებლობის საკითხი. ცალკეული სახელმწიფოების გამოცდილება აჩვენებს, რომ აუცილებელია დავიცვათ მოსამართლეები ცდუნებისაგან გაზარდონ თავიანთი პასუხისმგებლობის ჩარჩო წმინდა იურისდიქციულ საკითხებში. მართლმსაჯულების საბჭოს ამოცანაა აჩვენოს, რომ მოსამართლეს არ შეუძლია იტვირთოს პასუხისმგებლობები, როგორც სხვა პროფესიის წარმომადგენელმა – იგი ასრულებს საჯარო ფუნქციას და არ შეუძლია უარი თქვას დავების გადაწყვეტაზე. გარდა ამისა, თუ მოსამართლეს ემუქრება სამართლებრივი და დისციპლინური სანქციის საფრთხე მისი გადაწყვეტილებების საწინააღმდეგოდ, ვერც სამოსამართლო დამოუკიდებლობა და ვერც ხელისუფლების შტოებს შორის დემოკრატიული ბალანსი იქნება შენარჩუნებული. აქედან გამომდინარე, მართლმსაჯულების საბჭომ არაორაზროვნად უნდა დაგმოს პოლიტიკური პროექტები, რომლებიც შექმნილია გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოსამართლის დამოუკიდებლობის შეზღუდვის მიზნით. აღნიშნული არ ამცირებს მოსამართლის ვალდებულებას პატივი სცეს სამართალს.

63. მოსამართლეს, რომელიც უყურადღებოდ ექცევა მის საქმეებს სიზარმაცის გამო ან ვინც აშკარად არაკომპეტენტურია მათი განხილვისას, უნდა დაეკისროს დისციპლინური სანქციები. თვით ამ შემთხვევებშიც კი, როგორც განსაზღვრულია CCJE-ს No.3(2002) მოსაზრებაში,

მნიშვნელოვანია, რომ მოსამართლეებს იცავდეს დისციპლინური წარმოება, რომელიც უზრუნველყოფს მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობის პრინციპისადმი პატივისცემას და რომელიც ხორციელდება პოლიტიკური გავლენებისაგან თავისუფალი ორგანოს წინაშე, ნათლად განსაზღვრული დისციპლინური გადაცდომების საფუძველზე. სახელმწიფოს მეთაური, იუსტიციის მინისტრი ან პოლიტიკური ორგანოს ნებისმიერმა სხვა წარმომადგენელი არ უნდა მონაწილეობდეს დისციპლინურ ორგანოში.

64. მართლმსაჯულების საბჭო უფლებამოსილია პროფესიული ეთიკის საკითხებზე; გარდა ამისა, მას შეუძლია განიხილოს სასამართლოს მომხმარებელთა საჩივრები. ინტერესთა კონფლიქტის თავიდან აცილების მიზნით, დისციპლინური სამართალწარმოება პირველ ინსტანციაში, თუ ის არ ხვდება დისციპლინური სასამართლოს განსჯადობაში, სასურველია განიხილოს დისციპლინურმა კომიტეტმა, რომელიც შედგება კოლეგა მოსამართლეების მიერ არჩეული მნიშვნელოვანი წარმომადგენლობისაგან¹⁷, რომლებიც არ არიან მართლმსაჯულების საბჭოს წევრები; ზემდგომ სასამართლოში გასაჩივრების პირობით.

V. D. მოსამართლეთა ტრეინინგი¹⁸

65. თითოეულ ქვეყანაში სამოსამართლო ტრეინინგის ორგანიზება და მონიტორინგი უნდა დაეკისროს არა იუსტიციის სამინისტროს ან სხვა უწყებას, რომელიც ანგარიშვალდებულია საკანონმდებლო ან აღმასრულებელი ხელისუფლების წინაშე, არამედ თვითონ მართლმსაჯულებას ან სასურველია მართლმსაჯულების საბჭოს; მოსამართლეთა ასოციაციებს ასევე შეუძლიათ შეასრულონ ღირებული როლი ამ მიმართულებით. გარდა ამისა, სასწავლო პროგრამების კონცეფციის შემუშავება და იმპლემენტაცია უნდა დაექვემდებაროს მართლმსაჯულების უფლებამოსილებას ან სასურველია მართლმსაჯულების საბჭოს, სპეციალურ ავტონომიურ ორგანოს (მაგალითად, ტრეინინგ აკადემია), რომელსაც უნდა გააჩნდეს საკუთარი ბიუჯეტი და რომელიც უნდა მუშაობდეს მოსამართლეებთან კონსულტაციით. უზრუნველყოფილი უნდა იქნას ფუნქციონირება ნათელი სხვაობა მართლმსაჯულების საბჭოსა და ტრეინინგ აკადემიას შორის, ასეთის არსებობის შემთხვევაში.

66. CCJE-ს მიაჩნია, რომ, თუ მართლმსაჯულების საბჭო უფლებამოსილია ტრეინინგსა და დანიშვნაზე, ან დაწინაურებაზე, უზრუნველყოფილი უნდა იყოს განსხვავება მის სტრუქტურულ ერთეულებს შორის, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან აღნიშნულ ამოცანებზე. თავიდან უნდა იქნას აცილებული კავშირები იუსტიციის (ტრენერების დანიშვნა, ბიუჯეტის გამოყოფა და ა.შ.) ან განათლების სამინისტროსთან (აკრედიტაცია, დიპლომების აღიარება და ა.შ.).

67. მართლმსაჯულების საბჭომ უნდა ითანამშრომლოს ტრეინინგ ორგანოსთან საწყისი და შემდგომი ტრეინინგების განმავლობაში, რათა უზრუნველყოფილ იქნას ტრეინინგების ეფექტურობა და მაღალი ხარისხი და გარანტირებულ იქნას მოსამართლეთა შერჩევა ობიექტური და შეფასებადი კრიტერიუმების საფუძველზე, დამსახურებაზე დაფუძნებული სისტემა და სათანადო ტრეინინგი.

¹⁷ იხ. CCJE-ს No.3(2002) მოსაზრების 71-ე პარაგრაფი.

¹⁸ ტრეინინგის მნიშვნელოვნება პროფესიული კომპეტენციების დაუფლებისა და შემდგომში განვითარების კუთხით ხაზგასმულია გაერთიანებული ერებისა და ევროპის საბჭოს სხვადასხვა დოკუმენტებში. იხილეთ CCJE-ს მოსაზრება No.4(2003) და ლისაბონის ქსელის დასკვნა სამოსამართლო ტრეინინგ ორგანოების მონაწილობის შესახებ CCJE-ს 11.10.2006 წლის No.4(2003) მოსაზრების კონკრეტულ იმპლემენტაციაში.

V. D. 1. საწყისი ტრეინინგი

68. მოსამართლეებად დასანიშნი კანდიდატების მიერ ხარისხიანი ტრეინინგის მიღების მიზნით, CCJE გასცემს რეკომენდაციას, რომ მართლმსაჯულების საბჭო უნდა მონაწილეობდეს უშუალოდ ან სხვა გზებით თანამშრომლობდეს ტრეინინგ ინსტიტუტებთან საწყისი ტრეინინგის პროგრამის შექმნასა და განვითარებაში, რომლის მეშვეობითაც კანდიდატები განივითარებენ და გაიღრმავებენ არა მხოლოდ ეროვნული და საერთაშორისო, მატერიალური და პროცესუალური, სამართლისა და პრაქტიკის სამართლებრივ ცოდნას, არამედ ასევე დამატებით უნარებს, მაგალითად, უცხო ენების, ეთიკის, დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ცოდნას, იმგვარად, რომ შესაძლებელი გახდეს საზოგადოებას ემსახურებოდნენ მოსამართლეები, რომელთაც შეუძლიათ მართებულად შეუფარდონ სამართალი და გამოავლინონ კრიტიკული და დამოუკიდებელი აზროვნება, სოციალური სენსიტიურობა და გონებაგახსნილობა.

69. დამატებით, მართლმსაჯულების საბჭომ უნდა უზრუნველყოს საწყისი ტრეინინგის გარე შეფასება, იმ თვალსაზრისით, რომ მოსამართლეების დანიშვნის პირველ წლებში, მათ ყოველდღიურ საქმიანობაში პროფესიული განვითარებისა და წარმატების მიდევნებით, საბჭო შეაფასებს საწყისი ტრეინინგის ეფექტურობას და შეძლოს წარმოადგინოს შემოთავაზებები მისი გაუმჯობესებისათვის.

V. D. 2. განგრძობადი ტრეინინგი

70. როგორც მოსამართლეთა პროფესიული საქმიანობის ძირითად ნაწილს, მართლმსაჯულების საბჭომ ხელი უნდა შეუწყოს მოსამართლეების მონაწილეობას ყველა ტრეინინგ აქტივობაში. მოსამართლეთა სამართლებრივი და ეთიკური მოვალეობა და უფლებაა იმუშავონ საკუთარ პროფესიულ განვითარებაზე განგრძობად ტრეინინგში მონაწილეობის გზით, რაც გაგებულნი უნდა იქნას როგორც ცხოვრების მანძილზე სწავლის პროცესი. მათი მოვალეობების შესრულების დროს მოსამართლეები უნდა მიეცნენ ცვლილებებს ეროვნულ და საერთაშორისო

კანონმდებლობასა და პრაქტიკაში¹⁹, შეხება ჰქონდეთ სოციალურ ტენდენციებთან და გაეცნონ დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის მეთოდებს. CCJE გასცემს რეკომენდაციას, რომ მართლმსაჯულების საბჭომ მოსამართლეების დაწინაურების საკითხის გადაწყვეტისას გაითვალისწინოს ტრეინინგ პროგრამებში მათი მონაწილეობა.

71. მართლმსაჯულების საბჭოს ყოველწლიური ანგარიშები და მოსამართლეთა და სასამართლოს საქმიანობის შეფასების სტატისტიკა უნდა შეიცავდეს ინფორმაციას იმ კრიტიკული საკითხების შესახებ, რომლებზეც ორიენტირებული უნდა იყოს ტრეინინგი²⁰, როგორც არის, საქმეთა მართვა, დროის მენეჯმენტი, ბიუჯეტირება, სამუშაო ტექნიკების გაუმჯობესება, საზოგადოებასთან ურთიერთობის უნარები, კომუნიკაციის ტექნიკები, სამართლებრივი კვლევა და სხვ.

¹⁹ იხ. CCJE-ს მოსაზრება No.9(2006).

²⁰ განსაკუთრებით, განსაზღვრულ დავებში პროცედურების ხანგრძლივობის პრობლემა; ადამიანის უფლებების ყველაზე გავრცელებული დარღვევები; საქმეთა ნაშთი; კანონის იმგვარი დარღვევები; რომელსაც ყველაზე ხშირად მივყავართ სასამართლო გადაწყვეტილების გაუქმებასა და მოდიფიკაციასთან; საკანონმდებლო ცვლილებები; სამართლებრივი ხარვეზები, რომლებიც იწვევს სხვაობას კანონის ინტერპრეტაციაში; პრაქტიკის ჰარმონიზაციის საჭიროება; დისციპლინური პროცედურები და მათი შედეგები.

72. უფრო ზოგადად, საჭიროა მართლმსაჯულების საბჭოსგან ფართო კონსულტაციის მიღება იმ თემების შერჩევის პროცესში, რომლებიც შევა წლის სასწავლო პროგრამაში; მართლმსაჯულების საბჭომ ასევე უნდა გაუწიოს მონიტორინგი პროგრამის განხორციელებას და შეაფასოს მისი გავლენა მოსამართლეთა საქმიანობის ხარისხზე.

V. E. მართლმსაჯულების ბიუჯეტი

73. მართალია სასამართლოთა დაფინანსება შეადგენს სახელმწიფოს ბიუჯეტის ნაწილს, თუმცა ეს დაფინანსება არ უნდა იყოს დამოკიდებული პოლიტიკურ რყევებზე. სასამართლოსათვის ფინანსური საშუალებების მიკუთვნების შესახებ გადაწყვეტილება მიღებულ უნდა იქნას მოსამართლეთა დამოუკიდებლობის პრინციპის ყველა მკაცრი პატივისცემით. პარლამენტის მიერ სასამართლო ბიუჯეტის მიღების წესები უნდა შეიცავდეს პროცედურას, რომელიც

მხედველობაში მიიღებს მართლმსაჯულების მოსაზრებებს²¹. თუ მართლმსაჯულების საბჭოს არ გააჩნია სასამართლოების ადმინისტრირების და მართვის როლი, იგი მინიმუმ უნდა იყოს იმ პოზიციაში, რომ გამოსცეს მოსაზრებები იმ მინიმალური ბიუჯეტის გამოყოფის თაობაზე, რაც აუცილებელია მართლმსაჯულების საქმიანობისათვის და რომ განმარტოს მართლმსაჯულების საჭიროებები მითითებული ოდენობის გასამართლებლად.

74. CCJE-ს მიაჩნია, რომ სასამართლოებს მხოლოდ მაშინ შეუძლიათ სათანადოდ დამოუკიდებელნი იყვნენ, თუ ისინი უზრუნველყოფილი არიან დამოუკიდებელი ბიუჯეტით და თუ მათ ადმინისტრირებას უწევს აღმასრულებელი და საკანონმდებლო ხელისუფლებისაგან დამოუკიდებელი ორგანო, რომელიც შესაძლებელია იყოს მართლმსაჯულების საბჭო ან დამოუკიდებელი სააგენტო.

75. მართალია ზოგიერთი სახელმწიფო მიერ ადვოკატირებულია, რომ იუსტიციის მინისტრი უკეთესად ახორციელებს მოლაპარაკებებს სასამართლო ბიუჯეტის შესახებ ხელისუფლების სხვა შტოებთან, განსაკუთრებით ფინანსთა სამინისტროსთან, თუმცა CCJE-ს მიაჩნია, რომ სისტემები, სადაც მართლმსაჯულების საბჭოს გააჩნია გაზრდილი ფინანსური კომპეტენციები, საჭიროებს სერიოზულ განსჯას იმ ქვეყნებში, სადაც ასეთ რამ არ გვაქვს სახეზე. აუცილებელი აღინიშნოს, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს გაზრდილი ფინანსური უფლებამოსილებები გულისხმობს მის ანგარიშვალდებულებას არა მხოლოდ აღმასრულებელი და საკანონმდებლო ხელისუფლების, არამედ აგრეთვე სასამართლოებისა და საზოგადოების წინაშე.

V. F. სასამართლოების ადმინისტრირება და მართვა

76. სენსიტიური საკითხებს წარმოადგენს სხვადასხვა სასამართლოებისათვის ბიუჯეტის გამოყოფისათვის პირობების განსაზღვრა და გადაწყვეტილება იმ ორგანოს შესახებ, რომელმაც უნდა შეამოწმოს და გააკეთოს მოხსენება სასამართლოების ეფექტურობის შესახებ. CCJE-ს მიაჩნია, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს უნდა გააჩნდეს კომპეტენცია ამ თვალსაზრისით.

77. მართლმსაჯულების საბჭოს არ უნდა გააჩნდეს კომპეტენცია ინდივიდუალური მოსამართლეების საქმიანობის მენეჯმენტთან მიმართებით.

78. CCJE მიიჩნევს, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს შეუძლია პოზიტიური წვლილი წვლილი შეიტანოს მართლმსაჯულების ხარისხის განვითარებაში. ამ მიმართულებით პოლიტიკის

²¹ იხ. ასევე CCJE-ს მოსაზრება No.2(2001).

განვითარების გარდა, სასამართლოები უზრუნველყოფილი უნდა იყვნენ სათანადო დაფინანსებით, რათა ამ თვალსაზრისით შეძლონ მათი ვალდებულებების შესრულება. ზოგიერთ ქვეყანაში შექმნილია სისტემები მართლმსაჯულების ხარისხის გათვალისწინებისა და შეფასებისათვის; მნიშვნელოვანია ამგვარი განვითარების გამოკვლევა. ხარისხის შეფასების პოლიტიკის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს შეეძლოს სასამართლოებისაგან მიიღოს რელევანტური ინფორმაცია და სტატისტიკა.

79. მართლმსაჯულების საბჭომ ზედამხედველობა უნდა გაუწიოს ინსპექტირების სამსახურის ორგანიზებას ისე, რომ ინსპექტირება თავსებადი იყოს სამოსამართლო დამოუკიდებლობასთან. აღნიშნული განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იქ, სადაც ინსპექტირების სამსახური აღმასრულებელ ხელისუფლებას ეკუთვნის.

V. G. სასამართლოს რეპუტაციის დაცვა

80. თავის No.7(2005) მოსაზრებაში CCJE-მ გასცა რეკომენდაცია, რომ ევროპული სასამართლო სისტემებისა და სახელმწიფოების მიერ ზოგადად მხარდაჭერილი იყოს ისეთი პროგრამების შექმნა, რომელთა მიზანია გაცდნენ მართლმსაჯულების სფეროში საზოგადოებისათვის გასაცემი ზოგადი ინფორმაციის სფეროს და რომლებიც მიმართულია საზოგადოებაში მოსამართლის როლის მიმართ მართებული აღქმის უზრუნველყოფისადმი. CCJE მიიჩნევს, რომ თავად სასამართლოები აღიარებული უნდა იყვნენ სათანადო ორგანოებად იმ პროგრამების ორგანიზებისათვის, რომელთა მიზანია მათი მართლმსაჯულების სისტემის მიმართ საზოგადოების გათვითცნობიერებულობისა და ნდობის გაუმჯობესება. პარალელურად, სხვადასხვა ადგილობრივი ინიციატივების, ისევე როგორც ეროვნული მასშტაბით „უკუკავშირის პროგრამების“ კოორდინაციის როლი უნდა მიენიჭოს მართლმსაჯულების საბჭოს, რომელსაც პროფესიონალების დახმარებით შეუძლია ასევე წარმოადგინოს უფრო კომპლექსური ინფორმაცია.

81. კვლავ, თავის No.7(2005) მოსაზრებაში CCJE-მ აღნიშნა დამოუკიდებელი ორგანოს როლი (რომელიც შესაძლებელია იდენტიფიცირებული იყოს მართლმსაჯულების საბჭოში ან მის ერთ-ერთ კომიტეტში, თუ საჭიროა მედიის პროფესიონალების მონაწილეობით) სასამართლო საქმეებზე მედიის ანგარიშებით გამოწვეულ პრობლემებთან ან ჟურნალისტების მიერ მათი სამუშაოს შესრულების დროს დაფიქსირებულ სიძნელეებთან მიმართებით.

82. დაბოლოს, თავის ზემოთ ნახსენებ მოსაზრებაში, CCJE მიაჩნევს, რომ, როდესაც მედია ან მედიის გამოყენებით პოლიტიკური ან სოციალური ფიგურები გამოწვევის წინაშე აყენებენ ან ახორციელებენ შეტევას მოსამართლეებსა ან სასამართლოებზე და იმის გათვალისწინებით, რომ ჩაბმულმა მოსამართლემ ან სასამართლომ თავი უნდა შეიკავონ იგივე არხებით რეაქციის გამომჟღავნებისგან, მართლმსაჯულების საბჭოს ან სასამართლო ორგანოს უნდა შეეძლოს და იყოს მზად, რომ სათანადო შემთხვევებში სწრაფად და ეფექტურად უპასუხოს ასეთ გამოწვევებსა და შეტევებს.

83. მართლმსაჯულების საბჭოს უნდა ჰქონდეს უფლება არა მხოლოდ გაავრცელოს მისი შეხედულებები საჯაროდ, არამედ აგრეთვე გადადგას ყველა აუცილებელი ნაბიჯი საზოგადოების, პოლიტიკური ორგანოებისა და, სადაც სათანადოა, საზოგადოების წინაშე დაიცვას სასამართლო ინსტიტუციის ან/და მისი წევრების რეპუტაცია.

84. მართლმსაჯულების საბჭო შეიძლება ასევე იყოს სათანადო ორგანო მართლმსაჯულების იმიჯის განვითარებისა და დაცვის სფეროში უფრო ფართო როლის შესასრულებლად, გამომდინარე იქიდან, რომ ასეთი ფუნქციის შესრულება ხშირად მოითხოვს ბალანსის პოვნას ერთის მხრივ ინდივიდების თავისუფლებას, სოციალურ და პოლიტიკურ მოთამაშეებსა და მედიას და მეორეს მხრივ, სასამართლო სისტემის დამოუკიდებელი და ეფექტური ფუნქციონირებისადმი საზოგადოების ინტერესს შორის.

85. ამ ჩარჩოში მართლმსაჯულების საბჭოს შესაძლებელია აგრეთვე პასუხობდეს სასამართლო მომხმარებელთა საჩივრებს (იხ. ასევე ზემოთ მოცემული 64-ე პარაგრაფი).

86. CCJE გასცემს რეკომენდაციას, რომ მართლმსაჯულების საბჭომ შეასრულოს ასეთი ფუნქცია აუცილებელი პროფესიული დახმარებით სარგებლობის პირობებში, რადგან ამ მიმართულებით მისი აპარატი არ უნდა იყოს შეზღუდული მხოლოდ იურისტებით, არამედ ასევე შეიცავდეს ჟურნალისტებს, სოციალურ მეცნიერებს, სტატისტიკოსებს და ა.შ.

V. H. ხელისუფლების სხვა შტოებისათვის მოსაზრებების მიწოდების შესაძლებლობა

87. ყველა ტექსტის პროექტი, რომელიც დაკავშირებულია მოსამართლეთა სტატუსთან, მართლმსაჯულების ადმინისტრირებასთან, პროცესუალურ სამართალთან და უფრო ზოგადად ყველა საკანონმდებლო პროექტი, რომელმაც შესაძლებელია გავლენა იქონიოს მართლმსაჯულებაზე, მაგალითად, მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობაზე ან რომელმაც შესაძლებელია შეამციროს მოქალაქეებისათვის სასამართლოს ხელმისაწვდომობის გარანტია, უნდა საჭიროებდეს მოსაზრებას მართლმსაჯულების საბჭოსაგან პარლამენტის მიერ მის განხილვამდე. ეს საკონსულტაციო ფუნქცია აღიარებული უნდა იქნას ყველა სახელმწიფოს მიერ და დადასტურებული ევროპის საბჭოს რეკომენდაციით.

V. I. თანამშრომლობითი აქტივობები სხვა უწყებებთან ეროვნულ, ევროპულ და საერთაშორისო დონეზე

88. CCJE აღნიშნავს, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს პასუხისმგებლობები ზოგიერთ სახელმწიფოში სხვადასხვა უწყებებზეა გადანაწილებული. შედეგად არსებული ეროვნული რეგულირებების მრავალფეროვნება იმ გარემოების გამოც არის რთული, რომ ცალკეულ სფეროებში (მაგალითად, ტრეინინგი) შეიძლება ერთი ინსტიტუცია იყოს კომპეტენტური, მაშინ როდესაც სხვა სფეროებში კომპეტენციები გამიჯნულია. ამ ეტაპზე CCJE-ს მიზანი არ არის დაიკავოს მტკიცე პოზიცია სხვადასხვა უწყებებს შორის ურთიერთობების ოპტიმალურ მოდელთან დაკავშირებით. აცნობიერებს ეროვნული სამართლებრივი ტრადიციების მნიშვნელობას, იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ განვითარდა ეს ორგანოები, CCJE მიუხედავად ამისა მიიჩნევს, რომ საჭიროა რეკომენდაციის გაცემა იმის თაობაზე, რომ დაფუძნდეს თანამშრომლობითი ჩარჩოები მართლმსაჯულების საბჭოს ლიდერობით, ისე რომ, როდესაც უწყებები ინაწილებენ საბჭოს მოვალეობებს, ამ ამოცანათა შეუფერხებელი განხორციელება იქნას უზრუნველყოფილი. ამგვარი პროცესი ასევე სავარაუდოა, რომ ხელს შეუწყობს ინსტიტუციურ ევოლუციას, უწყებების პროგრესული უნიფიკაციის თვალსაზრისით (მაგ. ტრეინინგების სფეროში). აღნიშნული ასევე შეეხება თანამშრომლობას ადმინისტრაციული მართლმსაჯულების საბჭოებთან. თანამშრომლობა პროკურორების საბჭოებთან, ამგვარი ორგანოები არსებობის შემთხვევაში, შესაძლებელია აგრეთვე სათანადო იყოს.

89. CCJE ასევე ხაზს უსვამს ევროპულ და საერთაშორისო დონეზე მართლმსაჯულების საბჭოების თანამშრომლობის მნიშვნელობას, ყველა იმ სფეროსთან დაკავშირებით, რომელშიც საბჭოები აქტიური არიან ეროვნულ დონეზე.

90. CCJE აცხადებს, რომ მართლმსაჯულების საბჭოების ევროპული ქსელის (რომელიც ასრულებს ზოგად თანამშრომლობით როლს მართლმსაჯულების საბჭოებს შორის), ლისაბონის ქსელისა და სამოსამართლო ტრეინინგის ევროპული ქსელის (რომელიც კომპეტენტურია სამოსამართლო ტრეინინგების სფეროში) საქმიანობა იმსახურებს აღიარებასა და მხარდაჭერას. ეს ქსელები არიან ნაყოფიერი თანამოსაუბრეები CCJE-სათვის.

<p>VI. მართლმსაჯულების საბჭო სასამართლოს ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის სამსახურში</p>
--

91. სასამართლო სისტემის ადმინისტრირებაში მართლმსაჯულების საბჭოს მნიშვნელოვანი ჩართულობის პერსპექტივის გათვალისწინებით, უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ამ საბჭოს მიერ განხორციელებული მოქმედებების გამჭვირვალობა. გამჭვირვალება არის ძირითადი ფაქტორი იმ ნდობაში, რომელიც მოქალაქეებს აქვთ სასამართლო სისტემის ფუნქციონირებისადმი და წარმოადგენს გარანტიას პოლიტიკური გავლენის საფრთხის ან მართლმსაჯულების შიგნით პირადი ინტერესის გატარების, პირადი პროტექციისა და ქრონიზმის წინააღმდეგ.

92. მართლმსაჯულების საბჭოს ყველა გადაწყვეტილება, რომელიც შეეხება მოსამართლეების დანიშვნას, დაწინაურებას, შეფასებას, დისციპლინას და ნებისმიერი სხვა გადაწყვეტილება მოსამართლეების კარიერის შესახებ უნდა იყოს დასაბუთებული (იხ. ასევე ზემოთ მოცემული 39-ე პარაგრაფი).

93. როგორც უკვე აღინიშნა, მოსამართლეთა დანიშვნისა და დაწინაურების გამჭვირვალობა უზრუნველყოფილი იქნება დანიშვნის კრიტერიუმების განსაჯაროებითა და სამუშაო აღწერილობების გავრცელებით. ყველა დაინტერესებულ პირს უნდა შეეძლოს ჩაიხედოს გაკეთებულ არჩევანში და შეამოწმოს, რომ მართლმსაჯულების საბჭომ დანიშვნებთან და დაწინაურებებთან მიმართებით წესები და კრიტერიუმები გამოიყენა დამსახურების საფუძველზე.

94. როდესაც მართლმსაჯულების საბჭოს გააჩნია საბიუჯეტო უფლებამოსილებები, ლოგიკურია, რომ იგი უნდა იყოს ანგარიშვალდებული ამ ფონდების გამოყენებაზე იმ საპარლამენტო ასამბლეის წინაშე, რომელმაც დაამტკიცა ბიუჯეტი. სასამართლო სისტემისათვის გამოყოფილი ბიუჯეტის წილი უნდა გაკონტროლდეს იმ აუდიტორული ოფისის მიერ, რომელიც ხელმძღვანელობს ზედამხედველობას საჯარო ფულის გამოყენებაზე, ასეთის არსებობის შემთხვევაში.

95. როდესაც მართლმსაჯულების საბჭოს გააჩნია დისციპლინური უფლებამოსილებები, მოსამართლეები, რომლებიც არიან დისციპლინური წარმოების ადრესატები, სრულად უნდა იყვნენ ინფორმირებულნი გადაწყვეტილების საფუძველების შესახებ ისე, რომ მათ შეეძლოთ შეაფასონ სურთ თუ არა გადაწყვეტილების გასაჩივრება (იხ. ზემოთ მოცემული 39-ე პარაგრაფი). დამატებით, მართლმსაჯულების საბჭომ შესაძლებელია განიხილოს იმ გადაწყვეტილებების გამოქვეყნება, რომლებიც არიან როგორც ფორმალური ასევე საბოლოო, იმ მიზნით, რათა შეატყობინოს არა მხოლოდ მთლიან მართლმსაჯულებას, არამედ ასევე ფართო საზოგადოებას

იმის შეახებ, თუ როგორ ჩატარდა წარმოება და რათა აჩვენოს, რომ მართლმსაჯულება არ ცდილობს მიჩქმალოს მისი წევრების გასაკიცხი ქმედებები.

96. მართლმსაჯულების საბჭომ პერიოდულად უნდა გამოაქვეყნოს მოხსენება მისი აქტივობების შესახებ, იმ მიზნით რათა აღწეროს ერთის მხრივ, თუ რა გააკეთა და რა სიძნელეებს წააწყდა და მეორეს მხრივ, ფართო საზოგადოების ინტერსების სასარგებლო ის ღონისძიებები, რომელთა გატარება აუცილებელია სასამართლო სისტემის ფუნქციონირების გაუმჯობესებისათვის. ამ მოხსენების პუბლიკაციას შესაძლებელია თანხლებული იყოს პრეს კონფერენციებით ჟურნალისტებისათვის, მოსამართლეებთან და სასამართლო ინსტიტუტების სპეს სპიკერებთან შეხვედრებით, რათა გაუმჯობესდეს ინფორმაციის გავრცელება და ინტერაქცია სასამართლო ინსტიტუტებს შორის.

რეკომენდაციებისა და დასკვნების შეჯამება

*CCJE თავის მოსაზრებაში No.10(2007) „მართლმსაჯულების საბჭო საზოგადოების სამსახურში“
გაცემს შემდეგ რეკომენდაციებს:*

A. ზოგადად:

a) მნიშვნელოვანია შექმნას ისეთი ორგანო, როგორც არის მართლმსაჯულების საბჭო, რომელსაც მიენდობა მოსამართლეთა დამოუკიდებლობის დაცვა, როგორც არსებითი ელემენტი სახელმწიფოსი, რომელიც იმართება კანონის უზენაესობით და აქედან გამომდინარე პატივს სცემს ხელისუფლების დანაწილების პრინციპს;

b) მართლმსაჯულების საბჭოს მიზანია დაიცვას როგორც სასამართლო სისტემის, ასევე ინდივიდუალური მოსამართლეების დამოუკიდებლობა და ამავდროულად უზრუნველყოს მართლმსაჯულების ეფექტურობა და ხარისხი, როგორც ეს განსაზღვრულია ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციაში, რათა გაძლიერდეს საზოგადოების ნდობა მართლმსაჯულების სისტემისადმი;

c) მართლმსაჯულების საბჭო დაცული უნდა იყოს რისკისგან, რომ მისი ავტონომია შეიზღუდოს საკანონმდებლო ან აღმასრულებელი ხელისუფლების სასარგებლოდ, კონსტიტუციის ტექსტის ან ექვივალენტური ნორმის ძალით.

B. მართლმსაჯულების საბჭოს შემადგენლობის შესახებ

a) პირადი ინტერესის გატარების, პირადი პროტექციის და ქრონიზმის გამოვლენის თავიდან ასაცილებლად და რათა გამოვლინდეს საზოგადოების სხვადასხვა მოსაზრებები, მართლმსაჯულების საბჭოს უნდა ჰქონდეს შერეული შემადგენლობა მოსამართლეთა მნიშვნელოვანი უმრავლესობით, მიუხედავად იმისა, რომ კონკრეტული სპეციფიკური ფუნქციები მოსამართლეთა სრული შემადგენლობის მქონე კრებას უნდა დარჩეს. მართლმსაჯულების საბჭო ასევე შესაძლებელია ექსკლუზიურად მოსამართლეებისაგან შედგებოდეს;

b) მომავალი, როგორც მოსამართლე ისე არამოსამართლე. წევრები უნდა დაინიშნონ მათი კომპეტენციის, გამოცდილების, სამოსამართლო ცხოვრების ცოდნის და დამოუკიდებლობის კულტურის საფუძველზე. ასევე, ისინი არ უნდა იყვნენ მოქმედი პოლიტიკოსები ან აღმასრულებელი ან საკანონმდებლო ხელისუფლების წევრები;

c) მოსამართლეები არჩეული უნდა იქნენ მათი კოლეგების მიერ, პოლიტიკური ხელმძღვანელების ან სასამართლო იერარქების მხრიდან ნებისმიერი ჩარევის გარეშე, მეთოდებით, რომლებიც გარანტირებულს ხდის მოსამართლეთა ყველაზე ფართო წარმომადგენლობას; თუ პირდაპირი არჩევნები გამოიყენება შესარჩევად, მართლმსაჯულების საბჭომ უნდა გამოსცეს წესები, რომელთა მიზანია მინიმუმამდე დაიყვანოს მართლმსაჯულების სისტემისადმი საზოგადოების ნდობის ხელყოფის ნებისმიერი რისკი;

d) იურიდიული გამოცდილების მქონე ან არმქონე არამოსამართლე წევრების დანიშვნა უნდა იყოს აპოლიტიკური; თუ მიუხედავად ამისა ისინი არჩეული არიან პარლამენტის მიერ, ისინი არ უნდა იყვნენ პარლამენტის წევრები, არჩეული უნდა იქნენ კვალიფიციური უმრავლესობით,

რომელსაც ესაჭიროება ოპოზიციის მნიშვნელოვანი მხარდაჭერა და უნდა იყვნენ ისეთი პირები, რომ მართლმსაჯულების საბჭოს საბოლოო კომპოზიციაში უზრუნველყოფილი იყოს საზოგადოების მრავალფეროვანი წარმომადგენლობა.

C. მართლმსაჯულების საბჭოს ფუნქციონირების შესახებ:

a) წევრთა სამუშაო პირობები შეიძება იყოს სრულგანაკვეთიანი, თუმცა შეზღუდული რაოდენობით და დროით, რათა შეინარჩუნონ კავშირი სასამართლო პრაქტიკასთან; წევრებს (მოსამართლესა და არამოსამართლეს) უნდა მიენიჭოთ მათი დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის გარანტიები.

b) მართლმსაჯულების საბჭომ უნდა მართოს მისი საკუთარი ბიუჯეტი და იყოს დაფინანსებული, რათა მიაღწიოს ოპტიმალურ და დამოუკიდებელ ფუნქციონირებას;

c) მართლმსაჯულების საბჭოს ზოგიერთი გადაწყვეტილება უნდა იყოს დასაბუთებული და ჰქონდეს მზოქავი ძალა, ასევე წარმოადგენდეს სასამართლოს გადასინჯვის ადრესატს;

d) როგორც სასამართლო სისტემისადმი საზოგადოების ნდობის მთავარი ელემენტი, მართლმსაჯულების საბჭო უნდა მოქმედებდეს გამჭვირვალედ და იყოს პასუხისმგებელი მის მოქმედებებზე, კერძოდ, პერიოდული მოხსენებით, რომელშიც წარმოდგენილი იქნება ის ნაბიჯები, რაც უნდა გადაიდგას მართლმსაჯულების სისტემის ფუნქციონირების გაუმჯობესებისათვის.

D. მართლმსაჯულების საბჭოს უფლებამოსილებების შესახებ

a) მართლმსაჯულების საბჭოს უნდა ჰქონდეს ფუნქციათა ფართო დიაპაზონი, რაც გამიზნულია სასამართლო დამოუკიდებლობისა და ეფექტური მართლმსაჯულების დაცვისა და განვითარებისათვის; აღნიშნულმა ასევე უნდა უზრუნველყოს, რომ მართლმსაჯულების საბჭოში არ წარმოიშვას ინტერესთა კონფლიქტი სხვადასხვა ფუნქციების შესრულების დროს;

b) მართლმსაჯულების საბჭო სასურველია უფლებამოსილი იყოს მოსამართლეთა შერჩევის, დანიშვნის და დაწინაურების საკითხებში; აღნიშნული უნდა განხორციელდეს საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლებისაგან აბსოლუტურად დამოუკიდებლად, ისევე, როგორც სრული გამჭვირვალეობით, მათ შორის, მოსამართლეთა შერჩევის კრიტერიუმებთან მიმართებით.

c) მართლმსაჯულების საბჭო აქტიურად უნდა იყოს ჩართული მართლმსაჯულების ხარისხის შეფასებაში და იმგვარი ტექნიკების დანერგვაში, რაც უზრუნველყოფს მოსამართლეების მუშაობის ეფექტურობას, თუმცა მან არ უნდა ჩაანაცვლოს რელევანტური სასამართლო ორგანო, რომელიც უფლებამოსილია ინდივიდუალურად შეაფასოს მოსამართლეები;

d) მართლმსაჯულების საბჭოს შესაძლებელია დაკისრებული ჰქონდეს ეთიკის საკითხები; იგი შეიძლება აგრეთვე განიხილავდეს სასამართლოს მომხმარებელთა საჩივრებს;

e) მართლმსაჯულების საბჭოს შესაძლებელია დაკისრებული ჰქონდეს ტრენინგების ორგანიზებისა და ზედამხედველობის ვალდებულება, თუმცა ტრენინგ პროგრამების კონცეფციის მომზადება და იმპლემენტაცია რჩება ტრენინგ ცენტრის პასუხისმგებლობად, რა

მხრივაც მან უნდა ითანამშრომლოს მართლმსაჯულების საბჭოსთან, რათა უზრუნველყოს საწყისი და განგრძობადი ტრეინინგების ხარისხი;

f) მართლმსაჯულების საბჭოს შესაძლებელია ჰქონდეს ფართო ფინანსური კომპეტენციები რათა მოლაპარაკება აწარმოოს და მართოს მართლმსაჯულებისათვის გამოყოფილი ბიუჯეტი, ასევე სხვადასხვა სასამართლოების ადმინისტრირებისა და მართვის კომპეტენციები მართლმსაჯულების უკეთესი ხარისხის მისაღწევად;

g) მართლმსაჯულების საბჭო შესაძლებელია ასევე იყოს სათანადო ორგანო, რომელმაც უნდა ითამაშოს ფართო როლი მართლმსაჯულების იმიჯის განვითარებასა და დაცვაში;

h) პარლამენტში განხილვამდე მართლმსაჯულების საბჭოსთან გავლილი უნდა იქნას კონსულტაცია ყველა იმ საკანონმდებლო პროექტთან დაკავშირებით, რომელსაც სავარაუდოდ ექნება გავლენა მართლმსაჯულებაზე, მაგ. მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობაზე, ან რომელმაც შეიძლება შეამციროს მოქალაქეთა გარანტიები მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობისადმი.

i) წახალისებული უნდა იქნას სხვა მართლმსაჯულების საბჭოებთან თანამშრომლობა ევროპულ და საერთაშორისო დონეზე.